

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р БИНКА ГЕОРГИЕВА КАРАИВАНОВА
за ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД
на
МАРЕК ЖЕЛЕВ ДЯКОВ
на тема:
ДРАМАТУРГИЧНО РАЗВИТИЕ И СПЕЦИФИКА НА
ОРНАМЕНТИКАТА В ОБРАБОТКИТЕ НА АВТЕНТИЧЕН
ПЕСЕНЕН ФОЛКЛОР ЗА ФОЛКЛОРНИ ХОРОВИ ФОРМАЦИИ
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”
област на висше образование: 1. Педагогически науки,
професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...
докторска програма „Методика на обучението по музика“

Представеният дисертационен труд на Марек Желев Дяков е обсъден и насочен за защита пред научно жури на заседание на катедра „Музика и мултимедийни технологии“ при Факултет по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ) на СУ “Св. Климент Охридски“. Процедурата за публична защита съответства на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Общият обем на дисертацията е 195 страници, от които 173 страници основен текст, 143 библиографски източници, от които 135 на кирилица, 6 на латиница и 2 интернет-адреса, и 13 страници приложения.

Темата на дисертационното изследване е безспорно дисертабилна и актуална. Личната творческа ангажираност на докторанта към музикалнофолклорната сфера в качеството му на композитор, диригент на народен хор, изпълнител на обработена българска народна музика и преподавател, го представя като изграден професионалист, който е достигнал до идеята да обобщи своите виждания за феномена музикална драматургия през призмата на обработките на автентичен песенен фолклор за фолклорни хорови формации.

Дисертационният труд е структуриран в увод, четири глави и заключение. В увода кратко, точно и ясно е обоснован мотивът за избора на темата и е аргументирана актуалността на проучваната проблематика. Бих препоръчала прецизиране на методологическите характеристики на изследването (цел, задачи, обект, предмет, хипотеза) по посока на синхронизирането им с формулировката на дисертационната тема.

Първите две глави са с теоретична насоченост. В първа глава докторантът поставя проблема за понятието „обработка“, утвърдило се в българската музикална практика за означаване на творческата работа с автентичен фолклорен музикален материал; разглежда историческите предпоставки и специфичния път за възникването на жанра обработка за

народен хор в контекста на българските хорови традиции; проследява възникването на професионалните народни хорове и ансамбли. В същата глава Марек Дяков прави преглед на теоретичните изследвания, свързани с развитието на жанра „Песен за народен хор“, и явленията и проблемите, свързани с народните хорове.

Втора глава представя теоретична обосновка на проблема, свързан с изследване на похватите и творческите подходи, посредством които се изгражда музикалната драматургия в акапелните обработки за фолклорни хорови формации. В контекста на музикалната драматургия се дискутират: проблемът за синкретизма и синтеза на словото и мелодията във вокалната фолклорна музика; музикалноизразните средства; музикалната форма; етнографските специфики на орнаментите; стилизацията и преходът на орнаментиката от солово в хорова песен.

Теоретичната обосновка на изследването, обхващаща първите две глави, показва добро познаване на съществуващата по разглежданата проблематика научна литература и ясни, научно обосновани позиции в исторически и теоретичен план.

Трета глава е посветена на методическата работа на диригента с народния хор. Тук бих отбелязала, че изместването на фокуса на изследването в посока на методическа проблематика би следвало да бъде отразено във формулировката на темата на дисертационния труд. Методическата работа на диригента с народния хор е представена на основата на разработен от Марек Дяков модел за постановъчен процес, базиран на драматургичното развитие на акапелните обработки. Детайлно разработеният модел, използващ специфични обучителни методи и включващите се в тях методически похвати, е разгърнат в шест стъпки, които очертават етапите при поставянето на хорова песен.

Имам следното съображение по отношение на използван от докторанта методически похват:

На стр. 124 четем: „... динамиката се усвоява още при първото разучаване по фрази не в най-общи черти, а в реалната ѝ величина.“ По мое мнение изразът „реална величина“ на динамиката е твърде условен и зависи от много фактори, които в процеса на разучаване на дадена песен няма как да бъдат взети под внимание. Освен това докторантът специално отбелязва, че при любителските народни хорове работата по партии е „по-продължителна“. В този случай, ако: „В процеса на преодоляване на трудностите принципно се работи в условията на реалната динамика на песента“, както пише докторантът (с. 126), това би поставило в риск гласовете на хористите.

Имам въпрос, свързан със съдържанието на таблицата на с. 129, озаглавена „Педагогически дейности и иновативни подходи при различни типове фактура“. В колоната, означена като Акордова фактура, се препоръчва: „Съединяване на съседните двойки гласове. Съединяване на

всяка с всяка партия (при четириглас – 6 комбинации, при триглас - 3).“ Въпросът ми е: какъв ефект се търси и какъв резултат се очаква да бъде постигнат с този метод на работа?

В четвърта глава са представени резултатите от прилагането на методическия модел и неговото успешно апробиране сред диригенти, композитори, изпълнители, музиколози и журналисти, с което се потвърждава работната хипотеза и се постига основната цел на изследването.

Дисертационният труд е оригинално дело на автора. Той е стилово издържан, коректен в ползването на многобройната литература, прецизен по отношение на терминологията. Структурата на текста е добре организирана. Постигната е взаимна логична обвързаност между отделните части на текста. Използваните изследователски методи са адекватни на поставената цел на изследването и успешно реализират поставените изследователски задачи.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и съответства на изискванията.

Марек Дяков представя три научни публикации по темата на дисертацията, свързани с отделни етапи от работата му върху изследването.

Приемам приносите, формулирани от докторанта. Те са научно аргументирани, отговарят на реално извършената изследователска работа и са обективно постижими в практиката. Оценявам високо теоретичната обосновка на изследването, която представя научно обосновано систематизиране на възгледите по разглежданата проблематика в исторически и теоретичен план. Ценен момент в направеното изследване е изследователският подход, който докторантът прилага към акапелните обработки за народен хор, основан на музикално-драматургичното им развитие. Предложеният от Марек Дяков методически модел за репетиционен процес при изучаване на хорови обработки задълбочава познавателната и приложната работа на диригента и изпълнителите, и обогатява практико-приложните методи и похвати за творческа и постановъчна работа с народен хор.

Въз основа на доказаните научни приноси и постижения давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Марек Желев Дяков в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... докторска програма Методика на обучението по музика.

09 май 2023 г.

доц. д-р Бинка Караиванова